

PKN

Stichting voor onderzoek
historische tabakspijpen

Tijdschrift voor de verzamelaar en onderzoeker

Jaargang 39, nummer 151, januari 2017

Een groep Taxile-pijpen uit de verzameling van Mimerel
(zie pagina 17)

Een waterpijp met een hielkje uit
Thailand (zie pagina 15).

Pierre Mimerel, verzamelaar van kleipijpen

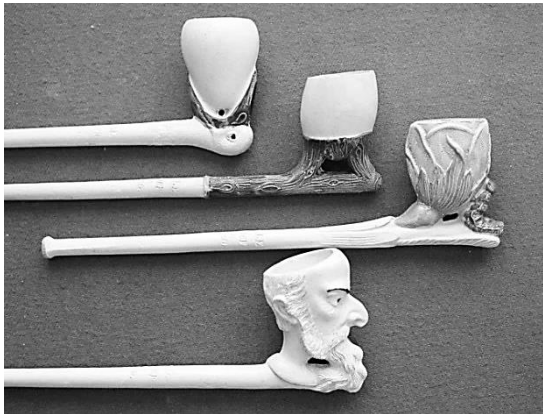
Arthur van Esveld (collection@ziggo.nl)

Het aankopen van nieuwe stukken voor mijn collectie doe ik soms op veilingen. Een bijzondere veiling die plaats heeft gevonden wil ik graag toelichten.

Op 3 december 2005 kwam er bij het Hotels des ventes in de Normandische plaats Bayeux een grote verzameling kleipijpen onder de hamer. Ik was bij deze veiling aanwezig en kon de hand leggen op ongeveer 100 verschillende pijpen van Gambier. Het ging hierbij om de verzameling van Pierre François Alfred Mimerel (1899 Paris – 1989 Sanary) die in de jaren tussen de Eerste- en Tweede Wereldoorlog zijn verzameling opbouwde.

De veiling in 2005 betrof voornamelijk steelpijpen, het viel toen op dat er bijna geen manchetpijpen bij zaten. Dit kwam doordat de familie dit deel van de collectie in eerste instantie zelf wilde houden. Op 7 mei 2016 is deze groep pijpen uiteindelijk ook geveild in Bayeux.

De verzameling van Mimerel was bijzonder te noemen in een aantal opzichten. Wat opviel in de collectie was de hoeveelheid pijpen die nooit gebruikt waren, het leek alsof ze nieuw uit de winkel kwamen. Ook bleken diverse modellen in een veelvoud in de collectie te zitten. Gesprekken met het veilinghuis die in nauw contact hadden gestaan met de familie van Pierre Mimerel gaven duidelijkheid over hoe deze collectie ooit opgebouwd is.

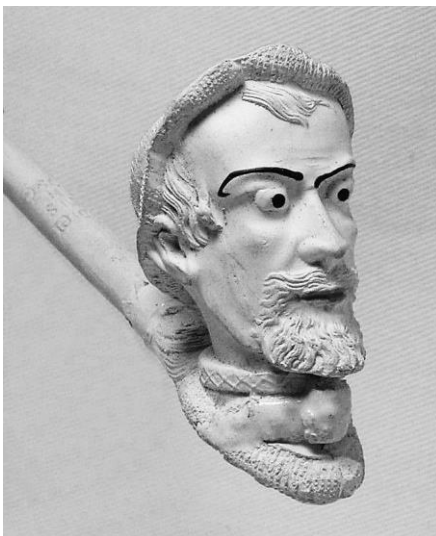
Afb. 1. Een groep nooit gerookte Taxile-pijpen uit de verzameling van Mimerel.

Mimerel was al jong een liefhebber van figurale kleipijpen die hij is gaan verzamelen. Naast het aankopen van pijpen op markten, richtte hij zich vooral op het bezoeken van winkels in de steden, en dan vooral in Parijs waar deze pijpen ooit tot het assortiment behoorden. Gespecialiseerde pijpenwinkels maar daarnaast ook de zogenaamde 'Bar Tabac' cafés werden bezocht door

Pierre. We moeten ons bedenken dat hij hier al eind jaren twintig mee bezig was. Gambier was nog maar net gestopt met de productie van pijpen en veel winkels hadden nog oude voorraden in het magazijn. De gretigheid van de verzamelaar was zodanig dat resterende partijtjes pijpen vaak geheel gekocht werden. Bij de veiling in 2006 waren er bijvoorbeeld diverse zogenaamde Taxile-pijpen (afb. 1) van Gambier, bijzondere pijpen die normaal gesproken erg moeilijk te vinden zijn, het model 'Taxile Bec de Grue' (vormnummer 645) zat bijvoorbeeld zeven keer in de veiling.

Maar ook zeldzame manchetpijpen zoals de zittende aap Joko (vormnummer 435) zat meerdere keren in de veiling. De voorliefde van kleipijpen lag niet alleen bij figurale pijpen, in de veiling zaten diverse lotjes gladde steelpijpen waaronder 'Flamandes' in rode en zwarte klei en diverse pijpen uit de zogenaamde 'Crème Gambier' serie. Een groep zogenaamde 'Bretonne' modellen met het merk Noël was ook opvallend daar je deze pijpen niet vaak tegenkomt. Bijzonder was ook de serie Saint Hélène modellen die ik kocht op de veiling, dit zijn pijpen met een lange steel en een houtnerfdecoratie die over de ketel en steel loopt. (vormnummers 1314 t/m 1316)

De collectie van Mimerel bestond voor het grootste deel uit pijpen van Gambier, daarnaast had hij ook pijpen uit de fabrieken van Fiolet, Noël, Dutel-Gisclon en Knoedgen in de verzameling. Naast late modellen van Gambier werden er ook oudere, vaak zeldzame pijpen geveild. Een zeer zeldzame steelpijp die ik in 2005 op de veiling in Bayeux kocht wil ik hierbij noemen, het gaat om Lazarone met vormnummer 149. Niet eerder heb ik een exemplaar van deze zeer gedetailleerde steelpijp gezien die alleen in de nomenclaturen van de catalogi genoemd wordt. (afb. 2)

Afb. 2. Lazarone, vormnummer 149

Een opvallend detail was de hoeveelheid Gambierpijpen waarbij het emaileren slordig was uitgevoerd en waarbij ook de afwerking van de klei veel minder goed was dan bij oudere exemplaren. In de laatste fase van de Gambierfabriek werd met een kleine groep mensen de productie gedraaid. Er waren minder gespecialiseerde vaklieden in de fabriek en de druk om

tegen lage kosten veel te produceren zie je terug in de kwaliteit van de producten uit deze periode. De kwaliteit van de klei is minder goed, de mallen zijn in veel gevallen door langdurig gebruik gesleten, de vaardigheid om vormnaden netjes af te werken was minder en het gebruik van andere kleuren emaille die vaak slordig opgebracht zijn geven de pijpen een minder mooi aanzien. Het is niet deze kwaliteit waarmee Gambier ooit beroemd is geworden, de gloriejaren waren duidelijk voorbij. Wel vormt deze groep pijpen een uniek tijdsbeeld, niet eerder heb ik zo'n goed beeld gekregen van een periode waarin de pijpen geproduceerd zijn.

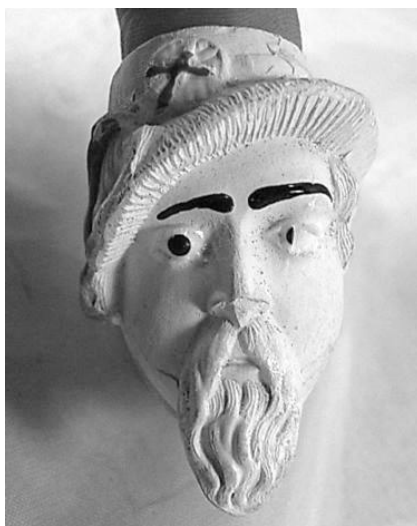
Hieronder (afb. 3, 4 en 5) een paar voorbeelden van pijpen waarbij het lage kwaliteitsniveau opvalt.

Afb. 3. Tête de pipe Page, vormnummer 352

Afb. 4. Tête de pipe Tyrolien, vormnummer 792. A Paris is bijna niet leesbaar

Afb. 5. Tête de pipe Tyrolien, vormnummer 792

Deze verzameling was voor zover ik weet relatief onbekend omdat die lange tijd door de familie bewaard is nadat Pierre Mimerel overleden was. Toch moet deze collectie in zijn tijd opzienbarend zijn geweest, in november 1939 is er een artikel verschenen in het Franse blad *Images de France*. (afb. 6) Op

drie pagina's worden naast een korte tekst mooie foto's getoond van pijpen uit de collectie van Mimerel. Verschillende pijpen die op de foto's te zien zijn kon ik op de veiling van 2005 kopen en toevoegen aan mijn collectie.

UNE COLLECTION DE PIPES

De Louis XV en Guillaume II les pipes en terre cuite furent au nombre sans égal auprès des Français. Gaudier en fut l'incarnation et ce sont certaines de ses pipes, portant pour modèles les plus grands héros de son époque, qui ont inspiré par là la mythologie des modèles en terre, plus ou moins connus.

à l'époque de Louis XV, furent abstraites pendant la guerre de l'indépendance par les Américains, qui en firent des statues. Le modèle dont il fut fait le plus grand nombre d'exemplaires est le fameux Jacob, figure contemporaine de la conquête de l'Amérique par l'homme de son siècle, très populaire. Jacob avait gardé pour sa part

Pipe de
Louis XV
en terre
cuite
de
Gaudier

Afb. 6. Pagina uit *Images de France*

Zoals meestal het geval is gebeurde ook hier; de collectie van een gepassioneerde verzamelaar komt na zijn overlijden uiteindelijk op een veiling terecht. Waar jaren over gedaan is om met zorg bijeen te brengen in een gespecialiseerde verzamelring, werd aangeboden op een veiling en in een paar uur afgeslagen. De geliefde verzameling van Pierre Mimerel werd verdeeld in kaveltjes pijpen welke

door een nieuwe generatie verzamelaars en ook handelaren aangekocht zijn. Sommige uitzonderlijke pijpen werden individueel geveild, de rest van de verzameling werd in groepjes gesorteerd en in zakjes en doosjes verkocht. In 2005 kwamen 79 lotjes met pijpen onder de hamer. De tweede veiling, in mei 2016, bestond uit 36 lotjes.